

ÖSSZEFOGLALÓ

a 2012. évi bio- és megújuló energiafelhasználási startmunka mintaprogramról

Az éghajlatváltozás és levegőszennyezés problémájának kezelése, a fenntartható fejlődés alapjainak megteremtése érdekében az Európai Unió célul tűzte ki, hogy 2020-ra energiaszükségletének 20%-át megújuló forrásokból fedezze, és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását legalább 20%-kal csökkentse. A szél-, a nap-, a víz-, a geotermikus és a biomassza-energia nagyobb arányú felhasználása csökkenti az energiainport-függőséget, és ösztönzőleg hathat az innovációra és a foglalkoztatásra.

Az uniós célok eléréséhez a tagállamoknak nemzeti cselekvési terveket kellett kidolgozniuk. Magyarország a 2010 decemberében benyújtott Megújuló Energiahasznosítási Cselekvési Terv alapján a megújuló energiaforrásból előállított energia részarányát 2020-ra 14,65%-ra kívánja növelni.

Hazánk agroökológiai adottságai kiváló lehetőséget nyújtanak az energetikai célú biomassza termeléséhez, valamint a mező- és erdőgazdasági melléktermékek és egyéb szilárd hulladékok – szántóföldi melléktermékek, gyümölcsösökben és szőlőkben képződő nyesedékek is - nagy mennyiségben állnak rendelkezésre. A kistérségi startmunka mintaprogramok különböző programelemeiben – mezőgazdasági, belvív-elvezetési, mezőgazdasági földút-karbantartási – végzett munkák során pontosan ezek a „tüzelőanyagok” jelentkeznek melléktermékként. Ez szolgált a bio- és megújuló energiafelhasználási program ötletének alapjául.

A közfoglalkoztatók a program keretében energianövényeket telepítettek, közösségi létesítmények, például hivatali épületek, iskolák és óvodák gázüzemű fűtési rendszerét alakították át biomassza tüzelésű kazánok segítségével.

A programnak nagy lendületet adott, amikor a Belügyminisztérium 2011 novemberében mintaprogram keretében külön támogatást nyújtott önkormányzati tulajdonú intézmények fűtési rendszerének korszerűsítésére, és ennek keretében biomassza kazánok beszerzésére. Az ún. „kazánprogram” eredményeként 13 megye 80 településén 116 kazánt és 26 aprítógépet helyeztek üzembe, továbbá 82 tüzelőanyag tárolására alkalmas helyiséget alakítottak ki. A beruházás 434,1 millió Ft-ból, 100%-os állami támogatással valósult meg és 388 fő részére biztosított közfoglalkoztatás keretében munkát.

A program iránt már 2011-ben nagy érdeklődés mutatkozott, a kedvezményezett önkormányzatok visszajelzése szerint ugyanis a környezettudatos fűtési technológiára való áttérés jótékony hatást gyakorol a települések gazdálkodására. A Belügyminisztérium mindezt figyelembe véve 2012-ben ismét a program meghirdetése mellett döntött.

A 2012. évi kazánprogramhoz már 19 megye 627 települése csatlakozott. A támogatás fedezte a biomassza üzemelésű kazán üzembe helyezésének költségét, ami tartalmazta a szükséges tervek, hatósági engedélyek elkészítésének díját, a legfeljebb 100 kW teljesítményű kazán, a faapríték előállításához szükséges aprító gép beszerzését, a faapríték tárolásához megfelelő tároló hely kialakítását, valamint a programhoz kapcsolódó közfoglalkoztatás költségét is. A települési önkormányzatok közötti együttműködés ösztönzése, az eszközök megfelelő kihasználtsága érdekében a tüzelőanyag aprításához szükséges gépeket 3-4 településnek közösen kell használnia. A települések által benyújtott és a munkaügyi központok által felterjesztett kérelmek alapján a bio- és megújuló energiafelhasználási startmunka

mintaprogramra elkülönített forrásból, 1373 fő közfoglalkoztatása, 999 db kazán és 190 db aprítékológép beszerzése valósult meg.

A 2012. évi bio- és megújuló energiafelhasználási egyéb startmunka mintaprogram több szempontból is kiemelkedő. A program nagymértékű megtakarítást eredményezett az érintett önkormányzatok költségvetésében, munkalehetőséget biztosított, a megújuló energiaforrás-felhasználás és a CO₂ kibocsátás csökkentése révén hozzájárult a környezeti fenntarthatóság megvalósulásához. A program a települések lakosai előtt az energiatudatos működés kézzelfogható példájaként jelent meg.

A Kazánprogram megvalósítása az érintett önkormányzatokat arra ösztönözte, hogy más perspektívában is gondolkodjanak, új – a korábbiaktól eltérő – szerepeket is vállaljanak fel, és a megszokottól eltérő megoldások keresése felé is merjenek lépéseket tenni. Ezt figyelembe véve az önkormányzatok – a néhány esetben előforduló megvalósítást nehezítő, akadályozó tényezők ellenére is – egyértelműen pozitívan értékelték a programot.

A program további sikerét jellemezte, hogy a biomassza kazánok fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatosan az országos közfoglalkoztatási programokban közfoglalkoztatóként megjelenő erdőgazdálkodók és az adott erdőterület vonzáskörzetében található települési önkormányzatok között már több esetben együttműködés alakult ki a közfoglalkoztatási program megvalósítása során keletkező nyesedék, fahulladék, stb. önkormányzati tüzelőanyagként, vagy szociális tüzelőként történő felhasználására.

További együttműködést eredményezett a települési önkormányzatok között az eszközök megfelelő kihasználtsága érdekében az aprítógépek közös üzemeltetése. Ez az összefogás a jövőben elősegítheti az önkormányzatok közötti együttgondolkodást, amely hozzájárulhat a közfoglalkoztatási programjaik további sikeréhez.

További fontos hatása a programnak, hogy a települések alacsony foglalkoztatását növeli, tekintettel arra, hogy a beruházás során a kazán felügyeletén, karbantartásán túl a hőtermeléshez szükséges alapanyag – apríték – előállításához további munkaerőt is szükséges foglalkoztatni, amely igen nagy élőlátás igényű feladat.

A program hozzájárult a hazai kis- és középvállalkozások erősítéséhez is. A programban a magyarországi kazángyártók berendezéseinek telepítését szintén a szektorhoz tartozó helyi építőipari, épületgépészeti vállalkozások végezték el.

Összességében elmondható, hogy a program a résztvevő települések körében kedvező fogadtatásra talált, a települések a korábbi gázfűtéshez képest jelentős költségeket takarítanak meg.

A program a településen folyó egyéb közfoglalkoztatási programokhoz is szorosan kapcsolódik. A kapcsolódó programok, a települések és országos közfoglalkoztatási programokban közfoglalkoztatóként megjelenő erdőgazdálkodók közötti újszerű együttműködések egymás hatásait erősítve biztosítják azt, hogy az adott településen a kazánok működéséhez szükséges tüzelőt (biomassza alapanyagot) az önkormányzat saját erőforrásaiból képes biztosítani. A települési környezet rendezése révén nem csak a közösség lakóhelye szépül meg, hanem az önkormányzat, iskola, óvoda épületének fűtéséhez szükséges biomassza alapú tüzelőanyag is biztosított lesz.